

driver-of-asian-economies/. 3. Family business facts, figures and fun [Electronic Resource]/ Conway Center for Family Business economies. – Mode of access: <http://www.familybusinesscenter.com/resources/family-business-facts/>. 4. Jess H. Chua. Defining the Family Business By Behavior [Electronic Resource]/ Jess H. Chua, James J. Chrisman, Pramodita Sharma.: Baylor University. – Mode of access: <https://faculty.utep.edu/.../11%20Defining%20t>. 5. Gérard Hirigoyen. The Corporate Social Responsibility of Family Businesses: An International Approach/ Gérard Hirigoyen, Thierry Poulain-Rehm// International Journal of Financial Studies. – 2014. – № 2. – pp. 240–265

*Жмілька Л.А.
м. Харків, Україна*

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ З УРАХУВАННЯМ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ

Дослідженню проблем теорії і практики управління оборотними коштами підприємства присвячено багато праць сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців, а саме: М. Белухи, І. Бланка, А. Бородкіна, Є. Брігхема, Ф. Бутинця, М. Ван Бреда, С. Голови, А. Губачова, А. Гудзинського, К. Друри, Г. Кирейцева, М. Кужельного, В. Линника, Е. Мниха, В. Мосаковського, М. Пушкаря, П. Саблука, В. Савчука, Я. Соколова, В. Сопка, Дж. Фостера, Е. Хенриксена, Ч. Хорнгрена, Л. Шатковського, Н. Чумаченко та інших вчених.

Управління оборотними коштами підприємства – складний і трудомісткий процес, який охоплює належне компанії майно, що використовується протягом операційного циклу і забезпечує повне функціонування та максимально швидкий розвиток підприємства.

Під «системою управління оборотними коштами» підприємства розуміють функціональну єдність об'єкта системи управління (оборотні кошти та фінансові чи економічні відносини), суб'єкта системи управління (фінансово-економічна служба підприємства) та зовнішнього середовища [1].

Під «об'єктом управління оборотними коштами» розуміють елементи оборотних коштів, що характеризуються зміною величини та структури, а також фінансово-економічними відносинами, що виникають згідно з фінансово-економічними умовами функціонування підприємства.

Під суб'єктом системи управління оборотними коштами розуміють, як правило, спеціальну групу людей (фінансово-економічний відділ тощо), які приймають на себе відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень, що сприятимуть підвищенню ефективності діяльності

підприємства. Основною метою його є підтримка встановленого та визначеного нормальним режиму функціонування об'єкта управління в умовах впливу зовнішнього середовища [1].

Сучасні економісти розглядають будь-яку економічну систему шляхом визначення системних об'єктів, їх властивостей та зв'язків, що виникають між ними. До системних об'єктів відносять вхід, процес, вихід, зворотній зв'язок та обмеження. Входом прийнято називатиме, що змінюється в результаті перебігу даного процесу. Під системою управління оборотними коштами розуміють величину та структуру елементів оборотних коштів, що були сформовані з метою їх використання в процесі господарювання. Виходом, при цьому, вважають, результат чи кінцевий стан процесу. Спроектуювавши це на систему управління оборотними коштами, можна встановити, що це показники використання оборотних коштів на кінець циклу. Зв'язок забезпечує узгодження входу та виходу процесу [3]. Система управління оборотними коштами підприємства представлена на рис.1.

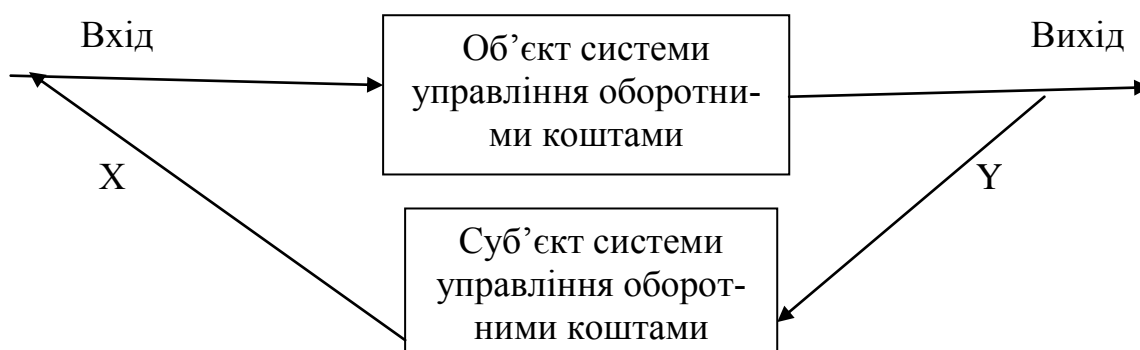

Рис. 1 – Система управління оборотними коштами підприємства (класичний цикл) [4]

У даній схемі X – це вплив зовнішнього середовища на об'єкт системи управління оборотними коштами-збурення, Y – реакція об'єкта системи управління оборотними коштами на збурення – управлінські впливи.

У системі управлінні оборотними коштами відбуваються три різні за змістом процеси: основний процес, зворотній зв'язок та обмеження. Основний процес перетворює вхід у вихід. Це діяльність суб'єкта управління, що забезпечує протікання матеріальних та фінансових потоків з метою досягнення основної мети організації – отримання прибутку. Зворотній зв'язок порівнює вибірку виходу з моделлю входу та виділяє відмінності, оцінює зміст розбіжностей, відпрацьовує фінансово-економічні рішення, впливає на основний процес системи управління оборотними коштами з метою зближення виходу і моделі входу.

До основних завдань системи управління оборотними коштами з використанням зворотного зв'язку належать: перебудова об'єктів, властивостей та зв'язків існуючої фінансово-економічної системи підприємства; перетворення виходу фінансово-економічної системи на вхід з метою регулювання моделі виходу та критеріїв дії фінансово-економічної системи; вплив на процес, що здійснюється, з метою збереження чи покращання дії існуючої фінансово-економічної системи підприємства; навчання та пізнання, які апіорі дозволяють розрізнати існуючий і бажаний стан фінансово-економічної системи підприємства.

Мета зворотного зв'язку – управління, що визначається як стан системи, коли вона знаходиться під контролем. Єдине призначення зворотного зв'язку – зміна процесу управління [2].

Обмеження системи управління оборотними коштами складається з мети (функції) цієї системи та примусових зв'язків (якостей системи). Примусові функції повинні порівнюватися з метою. Основною метою системи управління оборотними коштами є підвищення ефективності їх використання, прискорення оборотності. Основними факторами підвищення ефективності вважають: характер бізнесу; тривалість виробничого циклу; кількість та різноманітність споживаних видів ресурсів; географія контрагентів; система розрахунків; платоспроможність клієнтів; якість банківського обслуговування; темп зростання виробництва та реалізації продукції; інфляція.

Значний обсяг оборотних коштів, задіяних у виробничому процесі, різноманітність елементів, визначальна роль у прискорення обороту, забезпечення постійної платоспроможності обумовлюють складність завдань, пов'язаних з управлінням та використанням оборотних коштів.

У зв'язку з цим працівниками підприємства мають бути встановлені критерії чи стандарти ефективного функціонування системи управління оборотними коштами, частота порівняння фактичного стану функціонуючої системи з встановленими критеріями, розроблено механізм виявлення причин незадовільної роботи, а також механізм визначення характеру та часу необхідного управлінського впливу. Тому система управління повинна відповідати певним вимогам: між елементами оборотних коштів повинні існувати причинно-наслідкові зв'язки; система управління оборотними коштами має бути динамічною, тобто здатною змінювати якісний стан; оборотним коштам повинні бути притаманні параметри, впливаючи на які, можна змінити перебіг економічного процесу.

До цієї системи необхідно включати, по-перше, забезпечення керівництва підприємств, підрозділів і функціональних служб достатньою інформацією для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та оперативного регулювання процесу трансформації елементів оборотних коштів; по-друге, визначення обґрунтованості розрахунку нормативу

оборотних коштів; спостереження і постійний контроль за фактичним рівнем оборотних коштів; по-четверте, виявлення відхилень елементів оборотних коштів від запланованого рівня як за місцями виникнення цих відхилень, так і на підприємстві в цілому; по-п'яте, виявлення внутрішньо-виробничих і внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності використання оборотних коштів.

В основу побудови механізму управління оборотними коштами підприємства покладено загальні принципи формування організаційно-управлінських структур, що забезпечують відповідальність всіх підрозділів підприємства.

Список літератури: 1. Бабич Л.М. Формування оптимальної структури оборотних коштів підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 9. – С. 12–23. 2. Кміть В.М. Системний підхід до управління накладними витратами підприємств // Фінанси України. – 2002. – № 7. – С. 51–57. 3. Ніжник Н., Машков О., Мосов С. Системний підхід до керівництва організацією: функція мотивації // Вісник УАДУ. – 1998. – № 1. – С. 132–137. 4. Пан Л.В. Управління обіговими коштами підприємницьких структур // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 96–98.

*Задорожний Г.В.
г. Харків, Україна*

СВОБОДА-ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК ЛИЧНОСТНЫЙ ГЕНОМ РАЗВЕРТЫВАНИЯ ДУХОВНО- ПРАВСТВЕННОГО ХОЗЯЙСТВЕННОГО УНИВЕРСУМА В ГЛОБАЛИЗИРУЮЩЕМСЯ МИРЕ

Выход из современного длящегося глобального кризиса возможен только на основе кардинального изменения мировоззрения от неолиберальной теории-идеологии к парадигме *духовно-ноосферно-устойчивого развития*, где духовно-нравственные ценности и мотивы должны определять действия человека по преобразованию хозяйственного универсума. И хотя сегодня ставится вопрос о становлении эпохи нравственной экономики, когда целью, критериями развития следует видеть не «материю», а «дух», человека и его социальное бытие [7, с. 19], представляется, что не экономика, а хозяйство как целостная сфера жизнеотправления целостного человека должна стать главным объектом *человекомерного* научного познания.

Неолиберальные ценности: *свобода, выбор и успех*, которые в начале нового века приобрели статус *бездумной мантры* в процессе манипуля-